

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historiae ecclesiasticae saeculi ... XVI supplementum

Fecht, Johann

Francofurti et Spirae, 1684

VD17 VD17 3:315948Z

CLXXIII.

[urn:nbn:de:bsz:31-122751](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122751)

apud D. Mentonem nostrum, quò manere ei placeat. Omnia quæ nunc illi diffi-
cilia & molesta videntur, facilia erunt & jucunda. Neq; enim necesse est, ut olim
sit, quemadmodum nunc est, vel Horatio teste. Spero fore, ut ad vos intra men-
sem revertar. Essent multa scribenda, nisi perturbarent me negotia molestissima
transmigrationis, ad quam etiam pecunia non abundat. Sed quia DEUS me voca-
vit, faciet etiam, ut ei satisfaciam. Ubi venero, in sinu tuo requiescam. Bene in-
terim vale & pro me ora diligenter, & D. M. Osiurn, Dominosq; Collegas omnes
ex me reverenter saluta. Datum Lauingæ, 3. Octobris, inter maximas occupatio-
nes. 1574.

T. T.

Jeremias Hombergerus.

CLXXIII.

Salutem à Filio DEI, perpetuo Ecclesiæ custode, Reveren-
de Dn. D. Superintendens, amice & frater in Domino dilecte.

Multis modis ostendit filius DEI, Iesus Christus, se præsentem esse suæ
Ecclesiæ, & ejus fidelem curam agere. Documentum vero valde illu-
stre est, detectio fraudum Calvinistarum, confusio persecutorum, præclarum
testimonium datum veritati, & mutatio dexteræ excelsi in Electore Augusto.
Hæc opera regnantis Christi cum aspicio, continere me non possum, quin prom-
pam in lætam gratiarum actionem cum prece, ut perficiat opus
præclarum, quod incæpit dextera sua. Perquam gratum mihi est, quod hi-
storiam conventus Torgensis tam accuratè ad me perscripseris, insignis bene-
ficii loco id pono, & vicissim mea offero officia, si quæ à me proficisci possunt.
Facile autem colligo, molestè te ferre, quot tardius respondemus, causæ verò
multæ sunt. Quia tempestivè cognovimus Electorem Saxonie huc missu-
rum esse formulam concordie, responsum nostrum ad petitionem Ducis
Brunsvicensis Julii distulimus. Ubi verò Electoris formulam accepi, statim
eam describi curavi & legi, tradidi etiam pastoribus legendam, & D. Wigan-
do. Nos toto pectore gratias agimus DEO, quod tam egregium & illustre
testimonium datur veritati, pro qua hætenus pugnavimus solum, hoc tan-
tum quærivimus, & etiam nunc quærimus, ut veritas incorrupta Evangelii
sonet in Ecclesia, profligatis fanaticis sentiis, contumeliosis in filium DEI,
& sincera Lutheri doctrina, thesaurus mundi postremi ad posteritatem sine
fermento sectarum transferatur. Quod ergo ad capita controversiarum atti-
net,

Rrr 3

net,

net, quæ in formula concordia explicantur in thesi & antithesi, consentimus. Nec Deo nos regente suo spiritu, ab hac sententia nos unquam sejungemus. Quod si Theologi Wittebergenses ita perpetuo docuissent, nunquam ab eis discessionem fecissemus, neque syllabam contra eos scripsissemus. Quia verò sententiam rogarunt de formula conscripta, & inclytus Elector petit, ut sine metu liberè dicamus, si quid desideremus, candidè & modèstè monemus de quibusdam, non ut turbemus præclarum opus, neque ut lites moveamus, sed ut omnia, quæ in hoc præclaro libro ac veluti symbolo Ecclesiæ pias mentes offendere possunt, removeantur, & in posterum ansæ contentionum, quantum fieri potest, præscindantur. Existimamus Ecclesiæ necessitatem postulare, ut in hac formula auctores & patroni corruptelarum, Illyricus, Philippus, Pfeffingerus, Osiander, Major, Calvinus, Petrus Martyr, epistola Philippi ad Palatinum, nominentur & Ecclesiæ ac posteritati saltem indicentur: ut juvenus in librorum lectione errores cum formula concordiaë pugnantes cavere possit. Non est necesse ad generalem conventum hoc rejicere, quia libri sunt in omnium manibus, qui corruptelas continent. Et certamina in Ecclesia sunt non tantum de corruptelis, sed etiam de personis. Multi rejiciunt Calvinismum, & tamen Philippum cum epistola ad Palatinum defendunt. Sed causas nostras in scripto nostro modèstè annotavimus. Monemus etiam, ut quidam paragraphi, & quædam verba omittantur, ut de vitandis vocabulis accidentis & substantiæ, quæ secum pugnant. Nobilissimum Pauli dictum: Lex est pædagogia in Christum, Philippicè in formula exponitur de disciplina externa, cum Lutherus illud de spirituali usu legis luculenter exponat, & re-
 sistimè. Quod operibus nostris conservetur fides, defendi non potest. In loco de Persona Christi, omitti velim vocabula scholastica, subjectivè, formaliter, habitualiter. Quotusquisque enim pastorum intelligit obscura illa vocabula? Et metuo, ne novas pariant contentiones. Et res commodè exponi potest sine istarum vocum adminiculo. Beza talibus tendiculis insidiatur simplicioribus, & insidiosè ad istas sordes nos petrahere vel invitare conatur. Censeo igitur, omittenda esse ista vocabula. Hæc verò summa est nostrarum admonitionum, cum petitione, ut decretum de abrogato corpore doctrinæ Austriaco, & sic norma doctrinæ & rejectis spuris illis libris, Acta synodica, & quæ ejus farinæ sunt, intelligo, publicetur, & toti Ecclesiæ promulgetur. Spero te brevi commonefactiones nostras visurum. D. Wigan-
 di & pastorum consensum expecto. Certò statuas, nos magnificere formulam concordiaë, & læto animo agnoscere Dei beneficium, qui nostris certaminibus præclarum dicit testimonium. Ardenti pectore precamur Deum, ut suo spiritu hunc sanctum conatum constituendi concordiam in Ecclesia pro-
 vechat, confirmet, & ad optatum finem felici successu perducat, Atque hujus-
 modi

modi præcès pro Electore Saxonæ & sancto hac conatu publicè sunt in nostris ecclesiis. Ostendemus, DEO nos juvante, nos nec quævisse aliud, neque etiamnum aliud quærere, quam ut incorrupta doctrina Lutheri sine omni fermento transmittatur ad posteritatem. Omnium injuriarum & exiliorum per DEI gratiam piè obliviscemur. Jacobus Andreæ, Selneccerus, Crellius, si serid pænitentiam agant, fratres nobis erunt charissimi. Quod si etiam Philippi, Pfeffingeri, Majoris nomina sine detrimento Ecclesiæ silentio præteriri possent, simpliciter adsentimur. Nos nec voluptatem nec emolumentum inde speramus, si nominatim ponatur Philippi sententia de libero arbitrio & cœna Domini, adversari verbo DEI; quia verò videmus, subesse gravissimas, & necessarias causas, & exempla habemus Apostolorum Christi, veteris ecclesiæ, humiliter petimus & rogamus, ut consulatur juventuti, nondum confirmato iudicio legenti libros Philippi & toti posteritati. Et hætenus de communi causa Ecclesiæ.

Inscriptio:

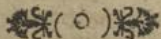
Judicium D. Heshusii, de formula concordia ad Chemnitium.

CLXXIV.

Historiam Theologorum Wittebergenſium, qui ad Calvinismum defecerunt, hic accepimus, & DEI admirandum iudicium prædicamus. Hætenus nostris admonitionibus nemo voluit adhibere fidem: Eorum fraudem dudum vidimus: Nunc DEUS de Cælo concionatus est. Quæſo ut tuorum rerum statum ad nos perſcribas. Bene & feliciter in Domino vale. Regiomonte Boruffia, die Michaëlis, 1574.

Tilemannus Heshusius, episcopus

Sambienſis, amicus tuus vetus & candidus.

**Antwort/ so den 4. Personen verhaſſten zu Pelyzig auf Ire
Supplicationes geben.**

Erstlich wuſten ſie ſich zu erinnern/ und warens von den verordneten Politischen Rät-
hen und Theologen zu aller notturtſſe berichte/ was mich zu dieſer Ireer Erforderung
gen Zorgetw verurſacht und bewogen. Nemlich/ daß aus eſtlichen/ auch verhaſſ-
ten/ Personen ſchriftten klärlich befunden/ was maſſen ſie eine frembde und neue Reli-
gion